

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Kotoutumiskoulutukseen kuuluu hallituksen esityksen mukaan kielitaidon arviointi suomen tai ruotsin kielen osalta. Tämä kielitietoisuus on ulotettava myös viittomakieleihin kuurojen maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen järjestämiseen alkukartoituksesta lähtien. Viittomakielellä annettavan opetuksen tulee olla heille ensisijainen vaihtoehto ja kotoutumiskoulutuksen suunnittelussa kotoutujan on saatava tietoa tarjolla olevista vaihtoehdoista. Yleensä kotoutumiskoulutusta järjestävien tahojen osaaminen ei riitä sekä viitotun että puhutun kielen rinnakkaisen kielitaidon antavan koulutuksen toteuttamiseen.

Helsingissä sijaitseva Kuurojen kansanopisto on kouluttanut pitkään aikuisia kuuroja maahanmuuttajia viittomakielellä ja opiston monikielinen henkilöstö on asiantuntevaa. Kuurojen ja vaikeasti kuulovammaisten maahanmuuttajien keskimääräistä suurempi ohjauksen tarve perustuu siihen, että monet tulevat olosuhteista, joissa heillä ei ole ollut mahdollisuutta itse ottaa omaa elämänsä hallintaan. Osa heistä on jäänyt kielettömiksi esimerkiksi siksi, ettei lähtömaassa ole ollut kuuroille minkäänlaista koulutusta tai perheellä ei siihen ole ollut varaa.

Kielellinen tyhjiö asettaa kielikoulutukselle erittäin vaativat tavoitteet, koska opittavana on ensin viitottu kieli ylipäättään. Vasta viitotun kielen avulla kuuro henkilö voi omaksua uusia, koulutukseen osallistumisen edellyttämiä arjenhallinnan taitoja. Tämän jälkeen hänellä voi olla riittävästi pohjaa (kirjoitetun) suomen tai ruotsin kielen opiskeluun toisena kielenä. Tämä vaatii usein normaalia enemmän aikaa. Toista ääripäätä edustavat monikieliset, viittomakielisiksi identifioituvat kuurot henkilöt, jotka ovat jo lähtömaassa hankkineet akateemisen koulutuksen. Heidän tarpeensa kotoutumisen ja kielikoulutuksen suhteen ovat hyvin erilaisia, ja myös niihin on vastattava.

Kun kuuro maahanmuuttaja toimii yhteiskunnassa, asioinnissa tarvitaan viittomakielen tulkkausta. Se edellyttää jommankumman kansallisen viittomakielen taitoa, ja lisäksi on osattava lukea ja kirjoittaa suomea tai ruotsia. Kuurojen maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus on siis

monikielisempää ja sisältää useita sellaisia elementtejä, joita kunnissa olevat kotoutumiskouluttajat eivät hallitse. Jos koulutusta hankkiminen Kuurojen kansanopistosta ei ole mahdollista, kuurille maahanmuuttajille tulee antaa jommankumman viittomakielen opetusta paikallisesti.

Kuurojen Liitto muistuttaa yhä siitä, että liitolle tulee vuosittain sellaisia kustannuksia, joita viittomakielen yleisen kielitutkinnon viivästyminen on aiheuttanut, kun viittomakielen kielitaidon arvioinnit on tehty liiton työntekijöiden voimin. Sisäministeriön tulee viittomakielen taidon arviointeja tarvitsevana tahona yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa kiirehtiä kielitutkintojen kehittämistä tältä osin.

Kuurojen Liitto ry sekä Kuurojen Kansanopisto antavat mielellään lisätietoja asiasta.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

-

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

-

Yleiset kommentit kunnan kotoutumisohjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

-

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

-

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

-

Valtion korvaukset (8 luku)

-

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

-

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

-

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

-

Rönberg Marika
Kuurojen Liitto ry